

בסוגינוינו שחזור לקרן שפגע בה תחילתה. אמנים יש מקום לחלק בין מצווה אחת שיש בה סדר מסוים, לשתי מצוות נפרדות שי"ל שאין חייב לחזור למצווה האחרת אם כבר עזבה. וע"ע בMOVEDא [ובוחים נא].
ונראה שכן מוכחה בסוגינוינו, כי אם נאמר שצוריך לחזור לרשותה, היה צריך לצאת מן המזבח וקדום שמווה על קרן מזרחת לחזור למערבית ויוה עלייה כיון שתוחייב בה לרשותה [זהרי יצא מן המזבח ודי בך, ואין נראה לומר שם'יצא' למדנו דין על מקום הואה רשותה שהיא במורח דוקא] – אלא ודאי כיון שהוא במורח, אין לו לעבור על קרן מזרחת.

דף נט

זאי בעית אימא אי סבירא לנו הקפה ברgel דכוויי עלמא לא פלייגי דילפינן פנים מחוץ והכא בהא קא מיפלגי מר סבר הקפה ביד ומור סבר הקפה ברgel. ואבע"א דכוויי עלמא הקפה ביד והכא בהא קא מיפלגי מר סבר ילפינן יד מרגל ומור סבר לא ילפינן. יש מי שהקשה מכאן על המנהג שנחגנו בניר חנוכה לפנות משנאלו לימיין [מטעם 'כל פינות...'] – כמובואר במדרכי שבת ס"י רשות שם מהר"ם, ועוד], והלא משמע בגמרא שרך בהקפת רגל ציריך לפנות לימיין ולא בהקפת יד. ואכן יש סוברים שמתחילה בניר הימני תחילת והולך שמאללה [וכמו כתיבת כתבי הקודש – מימין לשמאלו].
ומהרי"ל (בתשובה מ) כתוב שיש לקיים המנהג כי לפי אפשרות אחת בגמרא גם בהקפת יד יש להקפיד על ימין תחילת לרבי יוסי הגלילי וסתם משנתנו (ע"ע במנגמי מהרי"ל חנוכה; או"ח תרעוע; צל"ח כאן; ש"ת צמה זרך או"ח ס"ז; שבת הלוי ח"ז פג).
לפי טעם זה יש לנוהג כן גם בהדלקת נרות שבת ויז"ט, להתחיל מהנור השמאלי כדי לפנות לימיין. ולא שמענו זאת. ויתכן שלא אמרו אלא בניר חנוכה שהוא כנגד הדלקת המנורה במקדש, ועיקר הקופה זו לפנות לימיין מזינו רק במקדש [או בדומה לו, במקדש מעט, כגון בעולה לבימה או הכהנים בדורון וכו'] – ע' או"ח קכת, זי קמא, ז).

רבי מאיר אומר: רבוי אליעזר אומר, במקומו עומדים מוחთא ועל قولן היה נתון ממעלה למטה חז"ן מאותה שבאלכסון. לא נתרפרש למה קבעו חכמים חובה מסורתם בדבר ולא השאירו הברירה ביד הכהן לעשותות מה שירצה. ויש לשמעו מרש"י שבנתינה ראשונה אכן אין קפidea אלא שנותן בקרן שלפניהם מלמעלה למטה בהכרה, ומפני כן יש קפidea שלא ישנה בצדדים במתה שהתחילה. וגם זה לא נתרפרש למה לא ישנה. ובטעמו של רבוי יהודה פריש רשי" שברחותות נוח לו מלמטה למעללה.
ואפשר שהחכמים קבעו חובה לעשותות מה שונה לו שוויה בכבוד העבודה שלא תיעשה בשינויו אלא בדרך הנוחה. ואם כן טעמו של רבוי יהודה נתרפרש מרש"י ז"ל. וטעמו של רבוי מאיר אפשר כי נוח לו לאדם לעשותות בסדר שהתחילה (עפ"י חזון איש קכו ס"ק לח).

יעול قولן היה נתון ממעלה למטה חז"ן מאותה שבאלכסון. רשי" פירש ממש טיריה הכהן להיווט כפה ופושט ורועל עד סוף המתנה. ולולא פירשו היה נראה שהטעט הוא מחשש התלבכות הבוגר, שהויאל והוא נבפק למרחוק, אם יתן ממעלה למטה יש לחוש שתתלבכל' הכתונת בדם, על כן מתחיל מלמטה וועל. ושאמרו כי היכי דלא ניתונן מאניה – קאי על שתי השיטות.

(ע"ב) **ילכפר לכפרה נתתיו ולא למעיליה.** יש מי שפרש הדרשה, שהדם ניתנן לכפרה והכפרה נחשבת לצורך האדם ולא צורך גבורה הילך אין שייך בו מעיליה. [לעומת זאת דם בבהמת קדשים כשהיא היה –

מוועלין בו (ככמUILה יב): שהרי אז איןנו עומד לצורך האדם אלא לצורך הבהמה, להחיותה] (עפ"י וכור יצחק מה, ב. ובזה יישב כמה דברים).
עוד בפירוש הרדרש, ע' ברשי' חולין קיז. ומארוי כאן; תר"י ברכות פרק ה.

'אין לך דבר שנעשה מצותו ומוועלין בו. ולא, והרי תרומת הדשן – משום דהרי תרומת הדשן ובגדי כהונת... ועגלת ערופה...?' אם כי ממשען מפשטות הלשון שקיים דין מעילה בכל אותן דברים – כבר צדדו בתוס' שלשון זו אינה בדוקא (וכיו"ב כתבו התוס' במUILה יג. ד"ה אתיא), שהרי עגלת ערופה אינה הקדש אלא שלמדנו מן הכתוב שאסורה בהנאה (וע' גם ברש"ש מעילה יא. ועוד. ובמאירי (פסחים כו) כתוב שיש בעגלת ערופה איסור מעילה אך לא קרבן, מאחר ואין לה פידון. וע"ע בMOVEDא בקדושים נז' ובכבריותה כה בענין חלות הקדש בעגלת ערופה).

וכן לעניין אייברי שער המשתלה [שאמרו (להלן ס). לדעה אחת שהם אסורים בהנאהAuf"י שנעשה מצוותם] – כתוב השפט-אמת (בפסחים כו) שימושו מכמה מקומות שאין בהם אלא איסור הנאה ולא 'מעילה'. ואפילו בחיה השער אין נראה שייא葆 מעילה, והרי שער המשתלה לא נמנה בכלל שאר הקרבנות לעניין מעילה. [וזבד שמא גרסה משובשת יש שם].

ובגדי כהונת של הכהן הגדול – לא נזכר ברמב"ם (כל המקדש ח,ח) אלא איסור הנאה ולא יותר, כאשר העיר באבי עזרי (מעילה ב,ז). ועוד כתוב שם בדעת הרמב"ם שאין מעילה בתרומת הדשן. וכדברי התוס' באן (וע' גם ב'חדושי הגרא'ח על הש"ס תמורה ובשו"ת מшиб דבר ח"ב ע; שבט הלוי ח"ו קונטרס הקדושים טו ט). וכן מוכחה מטורא"ש ב"מ (נד סע"ב) שגרס במשנה במעילה 'דישון מובה הפנימי והחיצון לא נהני ולא מוועלין' ועל זה אמרו בגמרה בשולמא מובה החיצון דכתיב 'שם' – הרי מבואר שאין מעילה בתרומת הדשן אלא איסור הנאה. ואולם מדברי רשי' כאן ורש"י ותוס' במUILה (יא סע"ב) ותוס' בזבחים (מו. ד"ה ולא) נראה שנקטו מעילה ממש. וכן יש להעיר שרבינו חנאנל בפסחים שם כתוב ושנה (ע"ש בר"ח הנודף מחדש) לשון מעילה בגדידי כהונה.

*

'...דבאמת ראש מחבר המכילתא היה רבי ישמיעאל, אך כמו ברייתות שנה אותו רבי שמעון בן יהאי וכדייאתא בזבחים נג: תנא דבי רבי ישמיעאל כרשב"ג, וסימןך משכו גברי לגברא, ופרשו התוס' דרישב"י משך מתלמידי רבי ישמיעאל לדעתה לאחר פטירת רבי ישמיעאל הלאו תלמידיו לרבי שמעון בן יהאי, ומשום הכל עירבו המכילתא דרבוי ישמיעאל שהיה בידם עם כמה ברียות של רשב"י...'.

(מתוך העמיק שאלה קע,ג)

*

'כל מתרונות הדם מסתמיימות בשפיכת שיריים ליטוד: הדם הנשאר בבעלי השרת נשפך אל יסוד המזבחה.

לאחר שפיכת כהורי וויקה; בזוקה הכהן עומד רחוק מן המזבח, ואילו בשפיכת הוא עומד בצד היסוד ושופך אליו את הדם. שפיכת שיריים ליטוד מפורשת בחטאות: ואת כל-דם הפה ישפך אל-יסוד מובה העלה (ויקרא ד,ז); וכעין זה בשאר חטאות פנימיות וחיצוניות (שם י,ה,ב,ה; ל,לד). לשאר קרבנות היא אמורה בפסוק: ודס-זבחיך ישפך (דברים יב,ב,ז) או היא רמזוה ביתוחר לשון

קמה

הפסוק; והנשאר בدم ימעה אל-יסוד המזבח (ויקרא ה,ט; ראה על קר ובחים לו ע"א). שיירוי הדם של חטאות הפנימיות נשפכו אל היסוד המערבי; ואילו שיירוי הדם של שאר חטאות נשפכו אל היסוד הדרומי. הצד השווה שבכולם, שהכחן שפכם 'בسمוך לו', הוא אומר בסמוך למקום שעמד בו עם סיום המתנות. בצעתו מן ההיבל היה קרוב ליסוד המערבי; ברדתו מן הכבש היה קרוב ליסוד הדרומי (ובחים נג ע"א). דין שפיכת שיריים כדיין סמיכה: אף היא נאמרה למצווח, ולא לעכוב (שם נב ע"א).

ונסה להבין את משמעות שפיכת שיריים, המסייעת את מתנות הדם; ונעמוד תחילתה על ההבדל שבין שפיכה לבין נתינה וזריקה. זריקה ונתינה מסמלות התמסרות אל מטרת המיוזגת במצווחה; ואילו שפיכה אל היסוד אינה מסמלת פעילות, אלא הכונה המזועיה בנפש המקرب. זריקה ונתינה מבטאות מעשים הנדרשים מן הנפש; ואילו שפיכה מעביעה על היסוד, שהנפש כולה מושרשת בו. היא מושרשת לפני ה' – ביסוד התורה (מערב); או היא מושרשת ביסוד האור הרוחני המוק伦 מהتورה (שפיכת שיריים בדרום). שפיכת שיריים היא התויצאה הנובעת מן המתנות. שוב אין זוכרים לאדם את מעשי העבר; שהרי כבר קיבל על עצמו את הפעולות הדרושה להתקדמות ודביבות בטוב; דבר זה בא לידי ביטוי במתנות הדם; מכאן ואילך מובטח לו, שככל הדם – הנפש כולה המיוזגת בקרבן, תהא מושרשת ביסוד התורה לפני ה'. ואולי מותר לומר: שפיכת כל הדם אל היסוד היא הניגוד של 'הכרת הנפש מעמיה', 'הכרת הנפש מישראל', 'הכרת הנפש מלפני' (כך נאמר בקמן בכ.ג). הן פירוש 'הכרת' הוא במשמעותו: להיות נגדו מן היסוד, שהנפש מושרשת בו בעמיה, בישראל, לפני ה'. הן רוב המתכפרים במתנות דם הנפש עברו עבירות שודון בכרת. מתוך רשלנות וקלות דעת עלולה הנפש להיברת מיסודה בקרב עמיה לפני ה'; בנתינת הנפש על המזבח היא מקבלת על עצמה למלא את חובתה בנהנות; מכאן ואילך תשוב הנפש להיות מושרשת ביסוד ישראל לפני ה' (мотוך פירוש רש"ר הירש ויקרא א,ה).

דף ס

וכל שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין. הגיהא למ"ד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר...'. יש לעיין, אם שני כתובים הבאים כאחד מלמדים לשאר מקומות, מדוע נצרכו להיכתב שני כתובים?

ויש לומר שם שאמרו בכמה מקומות 'מלטה דאתיא בקהל' – והומר טרחה וכותב לה קרא' כמו כן יש לומר לעניין 'מה מצינו', שאף על פי שאפשר ללמוד בבניין – אב טחה הכתוב וכותב פעם נוספת במפורש. אכן שלשה כתובים הבאים כאחד לכלוי' עלמא אין מלמדים – שאין אומרים 'טרחה וכותב לה קרא' כולי' הא. וודאי בא הכתוב למעט מקום אחר (עפ"י קובץ עוגנים חולין קיא).

א. יש לשמווע כסברא זו מדברי הריטב"א לעיל מג. 'מלטה דאתיא בקהל' טרחה וכותב לה קרא – פי' בשאין צורך לעקם הרבה כי הכא...!.

וע' בחודשי הגעק"א בחולין קי': שהעיר על דברי הtos' שם, שיוצא לדבריהם שאומרים 'מלטה דאתיא בקהל' טרחה וכותב' אף בשני מקראות ולא מצינו כן בעלמא. ואכן לפyi הסבר הנ"ל הלא מצינו מפורש להפוך, שאין אומרים 'טרחה וכותב' בשני מקראות. וא"כ קושית רעיק"א מתחזקת. ואולם לפyi מה שbaar החזו"א (רייד, לדף קייז): דבריהם, לא קשה כלום.

ב. עד בסברת 'טרחה וכותב לה קרא' כלפי 'מה מצינו' – ע' Tos' שבת קללא: שלימוד בגין אב מכתוב אחד שהוא פשוט כ"כ, אין

ג. גם למן דבר אין מערבים לקרנות, מערבים להזאות אחרונה شهر נאמר והוא על המובה שבע פעמים – ואין להוסיף על שבע (עפ"י תוס' וש"ר. וכן מפורש בירושלמי).

דף נח

צ. האם קיבלת הדם (ושאר עבודות כיר"ב) כשרים באופנים דלהלן?

- א. הניה מוק בתוך מוק.
- ב. הניה סיב בתוך מוק.

א. שאל רמי בר חמא מרבי חדא: הניה מוק בתוך מוק וקיבלו את הדם, מהו. לפי לשון אחת שאלות היתה האם מין במין חוץין אם לאו, וללשון אחרת הייתה השאלה האם דרך שירות בכך. לפि לשון ראשונה הוכחה לו رب חסדא שעבודתו כשרה, ונחתה הראה. ושוב ניסו להוכיח שמן במין חוץין ורשות. ומבואר בסוגיא שדוקא כשהמובלט את הדבר עד גמר העבודה (רש"ג), או יש להסתפק, אבל כשאינו מבטלו – ודאי חוץין, כיוון שהיא עומדת על גבי רגל חברו ועובד – עבודה פסולה שאין חברו מבטל את רגלו.

ולפי לשון אחרונה הוכחה לו رب חסדא מתנא דבר יישמעאל שדרך שירות בכך (ולקחו את כל כלי השירות אשר ישרתו בהם בקדש – שני כלים ושירות אחד).

א. כתבו התוס' שלא נסתפקו מושום החיצזה אלא כאשרו הכליל בתחוםו, אבל אם אוחזו בשפטותיו ודרי הוא משתמש בכית-יד למוקך הדם – אפילו בשאיינו-מין כשר, לפי מה שאנו נוקטים לקיחה על ידי דבר אחר שמה לקיחה. ואילו ריצב"א סובר שככל ענין יש לפסול מושום החיצזה, שנאמר ולכך הכהן – בעצמו של כהן.

ב. משמע שלפי הלשון השנייה ודאי אין כאן חיצזה – מושום שמן במין איינו חוץין (עפ"י ר"ה; כסף משנה; רש"ל ורש"א שבת צג). וכן יש אמרים בדעת רבא (בסוכה לו) שמן במין ודי איינו חוץין (עת"ז וטורא"ש. אך יש מחלוקת בין קדשים לחולין. עריטב"א). וכן הלכה, שמוק בתוך מוק כשר כי דרך שירות בכך ומין איינו חוץין (עפ"י רמב"ם פסוחות, א, כא. ודוקא במקרה זה שמדובר עד שעת גמר העבודה – ע' במאירי ורבינו אליקים. וע' בפירוש הרא"ש תמיד הד שגראה לכאורה מפשט דבריו שמוק בתוך מוק חוץין).

ג. נראה שאם לך מוק בתוך כליל חול, ודאי חסר כאן דין 'כליל שירות' ועובדתו פסולה, הגם שמן במין איינו חוץין ולקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה (עפ"י חז"א מנחות כב, ז).

ב. הניה סיב בתוך מוק וקיבלו את הדם – נסתפק רמי בר חמא אם הסיב חוץין או שהוא כיוון שהדם מחלחל איינו חוץין. ורב חסדא רצה לפשטוט שאינו חוץין, מהה שנינו כיווץ בוה לענין מי חטאתי. ודו"ח שיש לחלק בין מים לדם שהוא סמיך. ויש אמרים כך פשוט לו: בדם כשר ובקומו פסול. וכן הלכה. יש מפרשים 'בקומץ' – כשהסיב נתון בכללי שונות הקומץ לתוכו (רש"י). ויש מפרש: בכללי שמן קומצים (רמב"ם). ואין כאן מחולקת בדיין אלא בשני האופנים פסול (עפ"י לחם משנה; לקוטי הלכות).

דף נח – נט

שנת

צ. מהו סדר עבודות הכהן לאחר שהיא מן הדם על הפרוכת?

לאחר שהוא מדם פר ומדם שעיר על הפרוכת, יוצא את המזבח הפנימי ונונן ארבע מנתנות על ארבע קרגנותיו.

משמעותו בغمרא (כאן ובוכחים) שנותן ומושך את הדם על הקרגנות ואינו מזה. וכן כתב הרא"ש בפסקיו. וציריך עיין רב בדברי הרמב"ם (מעשה הקרבנות ה,יב; עיוהכ"פ ד,ב) שכטב ושנה 'הוזאת' (חדושים ובארויים).

لتננו קמא דמתניתין [וכן הם דברי רבי יוסי הגלילי בבריתא], מקיף ברגלו את המזבח (שנאמר סבב כמו שנאמר במזבח החיצון, מה זה ברgel אף זה ברgel), וכל מתנה ומנתנה ניתנת בקרן שלפניהם, מלמעלה למטה [שאמן יתן מלמטה למעללה, הויאיל והוא סמוך יוב הדם על ידו ויתכללו בגדיין]. מתחילה בקרן מורהחית-צפונית [שבוכר פתח הקדרשים בצפון ומשם הוא יוציא חוץ למזבח שנאמר ויצא אל המזבח – נמצא עומדת סמוך לקרן צפונית-מורחתית], והולך דרך ימינו ומקיים לקרן צפונית-מערבית, מערבית-דרומית, דרוםית-מורחות.

לדברי רבי אילעוז, עומד במקומו ומהטה ואינו מקיים ברgel [שהמזבח הפנימי כולל בקרן אחת של מזבח החיצון – אמה על אמה]. ועל כוון היה נונן מלמטה למעללה (שלישתו הן מורהחות מגופו ואין חשש לליכלוך בגדיין) חזק מזו שלפנינו שנונן מלמעלה למטה. כן סתמה משנתנו בעיטה ובדברי רבי יהודה בבריתא. רבי מאיר אומר, רבי אילעוז אומר: נונן לכוון מלמעלה למטה בלבד בקרן המורהחות שבאלכסון שנותן מלמטה למעללה, שכן קל לו יותר כשמכווף גופו פושט ורוועו ומתחילה תחילת למטה ונזקף וועליה (נט.).

לדברי רבי עקיבא בבריתא, היה מתחילה בקרן מורהחית-דרומית (שבוכר פתח קה"ק מצד דרום. ערשי') וממשיך מצד שמאל דרך קרן דרוםית-מערבית מורהחית-צפונית צפונית-מורחתית. [אף על פי שלמדו מים שעשה שלמה שכל פינות לא יהו אלא דרך ימין – אפשר שסביר אין למדים פנים מחוץ לעניין זה. ואפשר שהסביר שמיופיע ביד ולא ברgel ולכך אין ללמידה בהקפת יד להאריך ימין דוקא. והטעם לכך שמיופיע בסדר זה בדוקא, הויאיל שפצע תחילת בקרן דרוםית מערכית, ואילו לא נוצר לצאת מן המזבח כולו היה לו ליתן באותה קרן שהרי אין מעבירים על המזבחות, הכלך לאחר שייצא ונונן על הקרן המורהחית, חורר מיד לאויה קרן שפצע בה בראשונה, וממשיך הלאה בהקפותו].

א. להלכה יש אמורים שמיופיע ביד (ר"א"ש; וכן נקטו הכסף-משנה והלחם-משנה בדעת הרמב"ם), ויש אמורים ברגל, כסותם משנתנו (כן נקט בפשיטות הרשב"א בתשובה שפט) בדעת הרמב"ם. וכן פרש בלוקוטיה הולכות וכמפורש בפירוש המשנה לרמב"ם. [ולכאורה פשט הסוגיא בזוחמים פג רע"א שנסתפקו ביציא אל המזבח והכנים הדם לפני הפרוכת האם נפלל, מורה שהיא עומדת מחוץ למזבח וכפרש"י, אלא שהרמב"ם (פסוחה"מ ב,יד) פירשה בעניין אחר], וע"ז בשו"ת הרדב"ז ח"ה אלף שצח].

וכתבו הראשונים שלדעת רבי ישמעאל (נט). יכול להקייף איך שיריצה, ביד או ברgel (עפ"י Tos' ישנים תורא"ש וריטב"א. והביאו כן מהירושלמי).

ב. לרבי אילעוז, אם הקיף ברgel – כשר. ומסתבר שגם לחכמים אם עבר והקייף ביד – כשר [ושונה זה משאר הולכות שאם חיסר ההולכה פסל, כי כאן הלא אפשר במציאות בהושטה בלא הולכה ולא דרשו הולכה ברgel אלא למצوها] (עפ"י חזון איש קכו, לח. צ"ע לפי המבוואר בזוחמים פג. כפרש"י וראב"ד פסוחה"מ ב,יד) בהווה על הפרוכת ויצא למזבח ונכנס לפני הפרוכת שם פסל משום הכנסה, א"כ כשהקייף ברgel שלא כדיין הרי נכנס בין המזבח לפרכות).

ג. לעניין סדר הקרגנות, פסק הרמב"ם (עבותות יוהכ"פ ד,ב) כסותם משנתנו שמתחליל במורחתית-צפונית [וכתוב שעומד בין מזבח למונרה. והוא הדין למתנות הדם של שאר חתאות הפנימיות. מעיה"ק ה,יד. וע' באור שיטתו בספר אמרת ליעקב], וכן דעת הסמ"ג (עשה רט). ויש שפוסקים כרבי עקיבא שמתחליל במורחתית-דרומית (כן מתבאר מרש"י והרא"ש; לקוטי הולכות).

שינה מסדר מתן קרנות – נראה שבער (עפ"י חoon איש זבחים טז, א – והגיה בלשון התוספתא ורמב"ם, ע"ש).

ד. הלכה כסותם משנתנו שנותן מלמטה למעלה חז' מזו שלפניו שנותן מלמטה למטה (רmb"ם עיו"כ פ"ד, ב).

אחר שכילה מתנות הקרנות, היה מזה על טהרו של מזבח שבע פעמים (מדם הפר ומדם השער המערביים. ראשונים).

שיירי הדם היה שופך על יסוד מזבח החיצון, ומשם היה נשפך ומתערב באמה ויוצא לנחל קדרון.

דף נט

ק. שבע הזאות של טהרו של מזבח – היכן הן ניתנות?

ב. היכן נשפכים שיירי הדם של חטאות חיצונית ופנימית?

א. הזאות שעל טהרו של מזבח החיצון על גבו האפר ולא על גבי הגחלים אלא חותה אותן הילך והילך ומזה. חנניה אומר: בצד הצפוני הוא נותן. רבוי יוסי אומר: בצד הדרומי. [פירשו בגדרא שנחולקו בחלוקת התנאים דלעיל, באלו קרנות הוא מתחילה ומסיים הواتרי. ולදעת שנייהם בצד שמיסים את מתן הקרנות שם הוא מזה בגנו. וטהרו וקדשו – במקום שקדשו שם טהרו].

ב. שיירי דם חטאות חיצונית שופך על יסוד דרומי של מזבח החיצון (בסמוך לו, כשיורד מן הכבש – חטאות הפנימיות ששופך בסמוך לו). בחתאות פנימיות – על יסוד מערכי (נאמר בפרק כהן משיח ואת כל דם הפר ישפיך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד. ולמדו מהפר לרבות פר יהוכ"ב). כן סתמה משנתנו. תניא רבוי ישמעהיל אומר: זה וזה יסוד מערכי (ילמד סתום מן המפורש – חטאות חיצונית מהטאות פנימיות). רבוי שמעון בן יוחאי [וכן שנוב בבית מדרשו רבוי ישמעהיל, לומר שחזור בו (רש"י)]: זה וזה יסוד דרומי. (סביר מזבח בצפון עורה עומדת, נמצא כשוייצא מן הפתח עומד בסמוך לדורם המזבח. רב אשיה. יש צד לומר שבמקום הדרוש אין להקפיד אם יתן שיירי דם החטאות החיצונית על יסוד מזבח-צפון, מפני שהחצרת יסוד דרומי אינו מן הפסוק אלא ממש 'ומיא דשיררים הפנימיים' (עפ"י תוס' זבחים פא. ד"ה אבל – לפי תירושם הראשון).

ע"ע בזבחים נג.

דף נט – ס

ק. דם קדשים, האם יש בו מעיליה? האם מתחייבים באכילתו משום נותר, טומאה או פיגול?

סביר בסוגיא שדם קדשים נתמעט מחיובי מעיליה, וכן אין בו חיוב משום נותר וטומאה (ואני נתתיו לכם – שלכם יהא; לכפר – לכפרה נתתיו, ולא לדבר אחר; הוא). וכן אין בו חיוב פיגול, שאין חייבים משום פיגול אלא על דבר שיש לו מתיירים, ואילו הדם, הוא עצמו מתייר. אמרם מדרבנן מועלים בדים, כדברי רבוי מאיר ורבוי שמעון. וכן סתמה משנתנו. והכמים אומרים: אין מועלים.

א. הלכה כרבוי מאיר וכרבוי שמעון וכסתם מתניתין (כאן ובמעיליה יא) שמועלים בדים לאחר שיצא לנחל קדרון (רmb"ם מעיליה ב, יא).